

SINTAXE

Unidades e funcións

Unidades	Partes que conforman o enunciado e que desempeñan unha función determinada (palabra, frase, cláusula, estrutura coordinada, oración)
Funcións	Relacións que se establecen entre as unidades que forman o enunciado (SUX, PRED, CI, CD, CC, ATRIB, NUC, MOD...)
Relacións	Subordinación: é necesario que exista a unidade principal para que exista a subordinada Coordinación: as unidades son independentes entre si Interdependencia: precísanse as dúas unidades entre si

Frase: Unidade lingüística con sentido e sen verbo que desempeñe unha función dentro da cláusula ou dentro doutras frases

Tipos de frase:

frase simple	a que non ten outra frase no seu interior
frase complexa	a que ten no seu interior unha ou máis frases

frase endocéntrica	formada por un NUC e un MOD, este non obrigatorio
frase exocéntrica	formada por dous constituíntes necesarios

frase substantiva frase adxectiva frase adverbial	NUC + MOD
frase nominal frase preposicional	DET + NOM REL + TERMO

Cláusula: Unidade sintáctica que necesita obrigatoriamente un PRED. Outras funcións sintácticas que pode incluír son: SUX, ATRIB, CD, CI, CC, CPRTVO, SUPL

Tipos de cláusula:

cláus. simple	un só PRED
cláus. complexa	unha cláusula incrustada dentro doutra; relación de subordinación

Tipos de cláusulas incrustadas:

cláus. incrust. substantiva	introducidas pola conx. QUE, un INF, un pronome, un adv. interrogativo, a conx. SE; poden funcionar como SUX, ATRIB, CD, SUPL...
cláus. incrustada adxectiva	introducidas polo pron. rel. QUE (ou <i>quen, o/a cal, os/as cales</i>) que poden funcionar como SUX, CD, CI..., ou polos adv. relativos <i>onde, cando, como</i> . A cláusula funciona como MOD.
cláus. incrustada adverbial	funcionan como un CC; introducidas polos adv. <i>como, cando, onde</i> . Pode ser: -locativa: introducida polo NEXO <i>onde</i> ou a loc. <i>onde (queira que)</i> -temporal: introducida polo NEXO <i>cando, mentres</i> ou as loc. conx <i>a penas, antes de que, así que, cada vez que, tan pronto, despois de que, desde que...</i> -modal: introducida polos NEXOS <i>como, segundo, conforme, consonte</i> ou as loc. conx. <i>de xeito que, sen que, como queira que...</i>

Oración: unidade sintáctica con dous ou máis PRED relacionados por **interdependencia** (oracións bipolares) ou **coordinación** (oracións coordinadas). De igual xeito que as frases e as cláusulas, as oracións poden ser **simples** ou **complexas**.

Tipos de oración bipolar

TIPO	ESQUEMA	cláusulas	NEXOS
condicional	se A, B	CONDICIONANTE CONDICIONADO	<i>se, a non ser que, agás, a menos que, no caso de que</i>
concesiva	aínda que A, B	OBXECCIÓN CONCESIÓN	<i>aínda que, malia que, a pesar de que, por pouco que</i>
causal	A porque B	CAUSA CONSECUENCIA	<i>porque, posto que, xa que, como, pois, dado que...</i>
consecutiva	A entón B	ANTECEDENTE CONSECUENTE	<i>entón, daquela, polo tanto, así que, xa que logo...</i>
comparativa	A como B	1º TERMO 2º TERMO	<i>ca, que, do que, como coma</i>

Tipos de oración coordinada

TIPO	ESQUEMA	cláusulas	NEXOS
copulativa	A e B	MEMBRO 1 MEMBRO 2	<i>e, nin, e mais...</i>
disxuntiva	A ou B	M1 M2	<i>ou</i>
adversativa	A pero B	TESE ANTÍTESE	<i>mais, pero, senón</i>
distributiva	ora A, ora B	M1 M2	<i>ora...ora, ben...ben</i>

ACTIVIDADES

1. Indica se as seguintes unidades sintácticas son cláusulas (simples ou complexas), oracións bipolares ou oracións coordinadas; indica sempre que poidas os subtipos:

O avó de meu pai e a avoa de miña nai teñen a mesma idade
 Gustaríalle moito que a foses visitar
 Xa coñecemos á mestra que vai dar as clases de inglés
 Este pandeiro que toco é de pelica de ovella
 Vendía contos polas feiras porque lle sobaban historias na cabeza
 Vou contigo se me pagas a cea
 Suspendeu o exame de matemáticas
 Cando chegue a Vigo chámote ao móbil
 Decidiu escribir unha novela que recolla a súa vida
 Á primeira hora da mañá colleu o bus que o deixou no traballo
 Mercou unhas leitugas e fixo unha ensalada
 Facemos os deberes ou vemos a película

2. Indica as funcións sintácticas presentes nas seguintes cláusulas, sen analízalas:

O viño do Ribeiro é moi agradábel ao padal
 Fumar prexudica gravemente a saúde das persoas
 Catro vellos mariñeiros pescaron un rodaballo vestidos de traxe amarelo
 Este ano eles non quixeron vir á cea de fin de curso
 Fíxolle un retrato moi orixinal a María con rotuladores
 Ser un xenio consiste en facer unha obra de arte con calquera obxecto
 Esta mañá tivemos moito traballo na oficina
 Sempre che gustou gastar bromas aos demais
 O can é o mellor amigo do home
 Os deportistas falan entusiasmados despois da carreira

3. Subliña as cláusulas incrustadas adxectivas e indica a función que desempeñan os seus pronomes relativos:

O rapaz que nos vendeu as cereixas ten unha casa en Goián
O colexio onde matriculou os fillos ten servizo de comedor
Non me gusta a xente que fala sen pensar o que di
Entregarán un diploma acreditativo a quen asista aos cursos
Levamos á comisaría a carteira que atopamos onte pola noite na rúa
A muller que fai limpeza na empresa ten un contrato a tempo parcial
Este verán vaise estrear o curro que construíron os veciños na aba do monte

4. Analiza sintacticamente as seguintes oracións:

Os sindicatos convocaron unha folga xeral dado que o goberno quere eliminar as pensións
Podería aprobar todas as materias por pouco que estudase
Se baixas tí o can antes de que te deites xa non me levanto eu
A obra resultou máis disparatada do que eu pensaba
Deixade de darlle á lingua e concentrádevos no voso traballo
Se leses máis libros cometerías menos erros de ortografía
Hai lúa chea daquela non necesitaremos lanterna
Malia que xa teño o carné de conducir non me deixa o seu coche
Ora di que se atopa ben, ora quéixase pola dor
No caso de que teña tempo irei con vós á feira
A temperatura na casa era máis fresca ca na rúa
Non sabemos onde traballa agora nin temos o seu número de teléfono
Hai vexetarianos que non comen ovos porque derivan de animais
Por máis que penso non dou lembrado como se chamaba aquela aldea
Prometinlles que chegaría cedo se me deixaban volver saír mañá

5. Analiza sintacticamente os seguintes enunciados:

A falta de vontade, as metas inalcanzables e a pouca motivación son as tres causas máis citadas polas persoas que abandonan as súas dietas
O primeiro ministro israelí prometeu onte retirar os caros blindados que asedian as cidades palestinas pero dixo que actuarán se Arafat non restablece a calma
A policía sostén que a rede actuaba en Casablanca, onde capturaba aos inmigrantes, e en Barcelona onde falsificaba os documentos
As achegas dos emigrantes supoñen un auténtico motor económico, xa que contribúen a un maior consumo
O informe de Intermón subliña que as achegas dos inmigrantes ás arcas públicas superan con amplitude os custos sociais que xeran
Sentín pena pola pobre vítima cando souben a noticia
Atopeino alegre pero botou a chorar cando marchou da casa
O aire era fresco e puro porque había un pouco de neve so as árbores
O informe desvela que os envíos máis económicos que os emigrantes fan aos seus países superan amplamente as cantidades que os países ricos destinan ao desenvolvemento
O médico que atendeu ao meu fillo dixo que o neno tiña febre cando chegou á consulta
Parece que os traballos de retirada de Cumulum terán respaldo institucional se prospera a iniciativa presentada polo concello
O temporal deixouse sentir en Lugo onde os bombeiros tiveron que acudir ao recinto feiral para limpar algunhas das casetas nas que a auga entrou a causa da escasa capacidade dos sumidoiros
Escribo desde Lugo, esta vella cidade romana e sacramental, onde nacín e vivo, e coa que me sinto moi vencellado, porque amo a súa historia, as súas razas e prazas, e lembro con agarimo os homes e mulleres que lle foron dando carácter ao longo dos séculos

Recorda que os nomes das unidades sintácticas van sempre en minúscula (oración, cláusula, frase e clase de palabra) e as funcións sintácticas van sempre en maiúsculas (DET, NOM, REL, TERMO, NUC, MOD, SUX, PRED, ATRIB, CD, CI, SUPL, PRTVO, CAUSA, CONSECUCIONA, CONDICIONANTE, CONDICIONADO, MEMBRO 1, MEMBRO 2...)